

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

11. juuni 2015*

Eelotsusetaotlus — Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Direktiiv 2008/115/EÜ — Riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine — Artikli 7 lõige 4 — Mõiste „oht avalikule korrale” — Tingimused, mille esinemisel võivad liikmesriigid jätta vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata või määrata alla seitsmepäevase tähtaja

Kohtuasjas C-554/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Raad van State (Madalmaad) 23. oktoobri 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. oktoobril 2013, menetlustes

Z. Zh.

versus

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie

ja

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie

versus

I. O.,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Ó Caoimh (ettekandja), C. Toader, E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. oktoobri 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Z. Zh., esindaja: *advocaat* J. J. D. van Doleweerd,

— Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman, B. Koopman ja C. Schillemans,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Belgia valitsus, esindajad: C. Pochet, M. Jacobs ja T. Materne,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,
- Kreeka valitsus, esindaja: M. Michelogiannaki,
- Prantsusmaa valitsus, esindajad: D. Colas ja F.-X. Bréchet,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, K. Pawłowska ja M. Pawlicka,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande ja G. Wils,

olles 12. veebruari 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, lk 98) artikli 7 lõiget 4.
- 2 Taotlus on esitatud kahes eri kohtumenetluses, esiteks kolmanda riigi kodaniku Z. Zh. ja Minister voor Immigratie en Asiel (sisserände ja varjupaigaasjade minister), kelle õigusjärglane on Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie (julgeoleku- ja justiitsasjade riigisekretär) (edaspidi koos „Staatssecretaris“), vahelises vaidluses ning teiseks Staatssecretarise ja kolmanda riigi kodaniku I. O. vahelises vaidluses otsuste üle, millega keelduti kõnealustele kolmandate riikide kodanikele määramast tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks ja neid kohustati viivitamata lahkuma Euroopa Liidu territooriumilt.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2008/115 põhjendustes 2, 6, 10, 11 ja 24 on kirjas:

„(2) 4. ja 5. novembril 2004 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel nõuti tõhusat väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitikat, mis põhineks ühistel nõuetel, et isikuid saaks tagasi saata inimlikult ja austades täielikult nende põhiõigusi ja väärikust.

[...]

- (6) Liikmesriigid peaksid tagama, et kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamine toimub õiglase ja läbipaistva korra kohaselt. Vastavalt ELi õiguse üldistele põhimõtetele tuleks käesoleva direktiivi alusel tehtavad otsused võtta vastu juhtumipõhiselt ja lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, mis tähendab, et arvesse tuleks võtta muud kui üksnes ebaseadusliku riigisviibimise asjaolu. Tagasisaatmisega seotud otsuste, nimelt tagasisaatmisotsuste ja, kui on, sisenemiskeeluotsuste ning väljasaatmisotsuste, tüüpvormide kasutamisel peaksid liikmesriigid järgima kõnealust põhimõtet ja täitma täielikult kõiki käesoleva direktiivi kohaldatavaid sätteid.

[...]

(10) Sunniviisilisele tagasisaatmisele tuleks eelistada vabatahtlikku tagasipöördumist, kui ei ole põhjust arvata, et see kahjustaks tagasisaatmiskorra eesmärki, ning tuleks võimaldada tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks. Vabatahtliku lahkumise tähtaega tuleks pikendada, kui seda peetakse üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid arvesse võttes vajalikuks. [...]

(11) Tuleks kehtestada üldised minimaalsed õiguslikud tagatised tagasisaatmisega seotud otsuste puhul, et tagada asjaomaste isikute huvide tõhus kaitse. [...]

[...]

(24) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.”

4 Direktiivi 2008/115 artiklis 1 „Sisu” on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised nõuded ja kord, mida tuleb kohaldada liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel, kooskõlas ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvatele põhiõigustega ja rahvusvahelise õigusega, kaasa arvatud pagulaste kaitse ja inimõigustega seotud kohustustega.”

5 Direktiivi artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.”

6 Selle direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

4) „tagasisaatmisotsus” – haldus- või kohtuotsus või -akt, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik ja kehtestatakse või sätestatakse tagasipöördumiskohustus;

[...]

8) „vabatahtlik lahkumine” – tagasipöördumiskohustuse täitmine selleks tagasisaatmisotsuses ette nähtud tähtaja jooksul;

[...]”.

7 Nimetatud direktiivi artikli 4 „Soodsamad sätted” lõikes 3 on sätestatud:

„Käesolev direktiiv ei piira liikmesriigi õigust võtta vastu või säilitada sätteid, mis on soodsamad isikutele, kelle suhtes käesolevat direktiivi kohaldatakse, tingimusel et sellised sätted on käesoleva direktiiviga kooskõlas.”

8 Direktiivi 2008/115 artiklis 5 „Mittetagasisaatmine, lapse parimad huvid, perekonnaelu ja tervislik seisund” on nähtud ette:

„Käesoleva direktiivi rakendamisel võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse:

a) lapse parimaid huve,

- b) perekonnaelu,
- c) asjaomase kolmanda riigi kodaniku tervislikku seisundit

ning järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.”

- 9 Viidatud direktiivi artikli 6 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks lõigetes 2 kuni 5 sätestatud erandite kohaldamist, väljastavad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.

2. Liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, peavad viivitamatult minema kõnealuse liikmesriigi territooriumile. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik seda nõuet ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, kohaldatakse lõiget 1.”

- 10 Sama direktiivi artiklis 7 on ette nähtud:

„1. Tagasisaatmisotsusega nähakse ette sobiv, seitsme kuni kolmekümne päeva pikkune tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks, ilma et see piiraks lõigetes 2 ja 4 osutatud erandite tegemist. Liikmesriigid võivad oma siseriiklikes õigusaktides sätestada, et nimetatud tähtaeg võimaldatakse ainult asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel. Sellisel juhul teavitavad liikmesriigid asjaomaseid kolmandate riikide kodanikke sellise taotluse esitamise võimalusest.

Esimeses lõigus ette nähtud tähtaeg ei välista võimalust, et asjaomased kolmanda riigi kodanikud lahkuvad varem.

2. Vajaduse korral pikendavad [...] liikmesriigid vabatahtliku lahkumise tähtaega sobiva ajavahemiku võrra, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid, nagu viibimise kestus, koolis käivad lapsed ning muude perekonna- ja sotsiaalsete sidemete olemasolu.

3. Vabatahtliku lahkumise tähtaja jooksul võib kehtestada teatavaid kohustusi, mille eesmärk on vältida põgenemise ohtu, nagu korrapärane ilmumine ametiasutustesse, piisava rahalise tagatise määramine, dokumentide loovutamine või kohustus viibida kindlaksmääratud kohas.

4. Liikmesriigid võivad jätta vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata või määrata alla seitsmepäevase tähtaja, kui esineb põgenemise oht või kui elamisloa taotlus on jäetud rahuldamata, kuna see osutus selgelt põhjendamatuks või pettusel põhinevaks, või kui asjaomane isik kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.”

Madalmaade õigus

- 11 2000. aasta Vreemdelingenwet'i (2000. aasta välismaalaste seadus; edaspidi „välismaalaste seadus”) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni artikli 12 lõike 1 sissejuhatava osa ja punkti d kohaselt võib välismaalane, kes on riiki sisenemisel täitnud riigipiiri ületava isiku suhtes kehtivad kohustused, viibida Madalmaades määrusega kindlaksmääratava ajavahemiku jooksul, kui ta kujuta endast ohtu avalikule korrale ega riigi julgeolekule.
- 12 Selle seaduse artikli 61 lõike 1 kohaselt peab välismaalane, kes ei viibi või enam ei viibi Madalmaades seaduslikult, Madalmaadest artiklis 62 sätestatud tähtaja jooksul omal algatusel lahkuma.

- 13 Artikli 62 lõike 1 kohaselt peab välismaalane, kelle suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus, Madalmaadest nelja nädala jooksul omal algatusel lahkuma. Viidatud säte võeti vastu, et võtta Madalmaade õigusesse üle direktiivi 2008/115 artikli 7 lõige 1.
- 14 Vastavalt seaduse artikli 62 lõikele 2 võib Staatssecretaris välismaalase suhtes lõike 1 kohaselt kehtivat tähtaega lühendada või teha erandina lõikest 1 välismaalasele ettekirjutuse Madalmaadest viivitamatult lahkuda, kui:
- a. esineb oht, et välismaalane põgeneb;
  - b. välismaalase taotlus väljastada elamisluba või pikendada elamisloa kehtivust on jäetud ilmselge põhjendamatusse või valeandmete või mittetäielike andmete esitamise tõttu rahuldamata;
  - c. välismaalane kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.
- 15 Välismaalaste seaduse artikli 62 lõige 2 võeti vastu direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 ülevõtmiseks Madalmaade õigusesse.
- 16 Vastavalt välismaalaste seaduse artikli 62a lõikele 1 teeb Staatssecretaris välismaalasele, kes ei ole liidu kodanik ega viibi Madalmaades enam seaduslikult, kirjalikus vormis teatavaks, et välismaalane on kohustatud Madalmaadest omal algatusel lahkuma, ja teatab selle kohustuse täitmise tähtaja.
- 17 Vreemdelingencirculaire 2000 (välismaalasi käsitlev ringkiri; edaspidi „ringkiri”) 9. veebruaril 2012 kehtinud redaktsiooni punkt A3/3 nägi ette, et välismaalaste seaduse artikli 62 lõike 2 alusel võib riigist lahkumise tähtaega lühendada või jätta selle määramata, kui välismaalane kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule. Viidatud punkti A3/3 kohaselt kujutab ohtu avalikule korrale iga isik, keda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või kes on mõistetud süüdi riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises. Ohuna avalikule korrale käsitatakse ka seda, kui karistuse vältimiseks on antud nõusolek kokkuleppe sõlmimiseks. Kahtlustust peab kinnitama politseiasutuse juht.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Z. Zh-ga seotud asjaolud

- 18 Kolmanda riigi kodanik Z. Zh. peeti Schipholi (Madalmaad) lennujaamas kinni 8. juunil 2011 transiitreisil Kanadasse, kuna ta kasutas võltsitud reisidokumenti. Politierechter te Haarlem'i (Haarlemi kriminaalkohtunik) 21. juuni 2011. aasta otsusega mõisteti talle tulenevalt sellest, et tema valduses oli reisidokument, mille võltsimisest ta teadis, Madalmaade karistusseadustiku (Wetboek van Strafrecht) artikli 231 lõike 2 alusel kahekuuline vangistus. Staatssecretaris kohustas 4. augusti 2011. aasta otsusega Z. Zh-d viivitamatult Euroopa Liidust lahkuma. Pärast nimetatud vabaduskaotusliku karistuse kandmist kohaldati Z. Zh. suhtes alates 5. augustist 2011 välismaalaste seaduse artikli 59 lõike 1 sissejuhatava osa ja punkti a alusel väljasaatmise eesmärgil kinnipidamist.
- 19 Staatssecretaris jättis 2. septembri 2011. aasta otsusega Z. Zh. vaide 4. augusti 2011. aasta tagasisaatmisotsuse peale rahuldamata, tuginedes asjaolule, et Z. Zh. poolt toime pandud kuriteo tõttu tuleb jätta vabatahtliku riigist lahkumise tähtaeg määramata. Rechtbank 's-Gravenhage (Haagi esimese astme kohus) tunnistas 8. novembri 2011. aasta otsusega Z. Zh. poolt kõnealuse otsuse peale esitatud kaebuse põhjendamatuks.

- 20 Rechtbank 's-Gravenhage leidis, et kuna Z. Zh. viibis liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, tal ei ole sidemeid ühegi liidu kodanikuga ja lisaks on talle seetõttu, et tema valduses on reisidokument, mille võltsimisest ta teadis, mõistetud kahekuuline vangistus, oli Staatssecretarisel õigus lähtuda sellest, et see isik kujutab endast ohtu avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses. Rechtbank 's-Gravenhage märkis, et eeltoodu ei mõjuta asjaolu, et Staatssecretaris peab põhjendama, millistel kaalutlustel jäeti Z. Zh-le vabatahtlikuks riigist lahkumiseks tähtaeg määramata, kuid asus seisukohale, et Z. Zh. viidatud asjaolud ei anna Staatssecretarisele siiski alust taganeda oma seisukohast, et juhul kui ilmneb oht avalikule korrale, tuleb tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks jätta määramata.
- 21 Z. Zh. esitas Rechtbank 's-Gravenhage otsuse peale apellatsioonkaebuse Raad van Statele (Riiginõukogu).
- 22 Kuna Z. Zh. saadeti välja, tunnistati tema suhtes 14. detsembril 2011 tehtud kinnipidamiskorraldus kehtetuks.

I. O-ga seotud asjaolud

- 23 Kolmanda riigi kodanik I. O. tuli Madalmaadesse 16. jaanuaril 2011 lühiajalise viisa alusel, mille kehtivusaeg oli 21 päeva. I. O. vahistati 23. novembril 2011, sest teda kahtlustati naissoost isiku vastu toime pandud koduvägivallas vastavalt Madalmaade karistusseadustiku artikli 300 lõikele 1 ja artikli 304 lõikele 1. Staatssecretaris kohustas 24. novembri 2011. aasta otsusega I. O-d viivitamatult liidu territooriumilt lahkuma. Samal päeval ta vangistati.
- 24 Staatssecretaris tunnistas 17. jaanuari 2012. aasta otsusega M. O. vaide 24. novembri 2011. aasta otsuse peale vastuvõetamatuks, teise võimalusena põhjendamatuks. Staatssecretaris tugines asjaolule, et 23. novembril 2011 vahistati I. O. naissoost isiku vastu toime pandud koduvägivallas kahtlustatuna Madalmaade karistusseadustiku artikli 300 lõike 1 ja artikli 304 lõike 1 alusel. Staatssecretaris leidis ka, et I. O. kujutab endast ohtu avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses, mistõttu ei ole võimalik määrata talle riigist vabatahtliku lahkumise tähtaega.
- 25 Voorzieningenrechter van de rechtbank 's-Gravenhage (Haagi esimese astme kohtu esialgse õiguskaitse kohaldamise üle otsustav kohtunik) rahuldab 1. veebruari 2012. aasta määrusega I. O. esitatud kaebuse Staatssecretarise 17. jaanuari 2012. aasta otsuse peale, tühistas selle otsuse ning kohustas Staatssecretarist tegema määruuses sisalduvast kohtu õiguslikust arusaamast lähtudes uus otsus. Nimetatud kohus leidis esmalt eeskätt seda, et I. O-l on huvi tema vaide suhtes otsuse tegemise vastu, ja et seetõttu tunnistas Staatssecretaris vaide alusetult vastuvõetamatuks. Teiseks märkis kohus, et suunised, mis reguleeriksid riigist vabatahtliku lahkumise tähtaja lühendamist avaliku korra huvides, puuduvad ja seda silmas pidades ei ole Staatssecretaris piisavalt põhjendanud, mispärast kujutab I. O. endast ohtu avalikule korrale. Uurimisprotokoll, milles napolisõnaliselt märgitakse, et I. O. on isiku väärkohtlemise tõttu vahi alla võetud, ei ole selle kohtu sõnul piisav alus eeldamiseks, et avalik korraga on õigustatud riigist vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata jätmise. Seejuures võttis Rechtbank s-Gravenhage arvesse ka seda, et Staatssecretarise käsutuses ei olnud ühtegi tõendit, mis oleks kinnitanud väidetava väärkohtlemise toimumist.
- 26 Staatssecretaris esitas Voorzieningenrechter van de rechtbank 's-Gravenhage määruse peale apellatsioonkaebuse Raad van Statele.
- 27 Kuna I. O. saadeti välja, tunnistati tema suhtes 23. veebruaril 2012 tehtud kinnipidamiskorraldus kehtetuks.

Eelotsuse küsimused

- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus liitis Z. Zh. ja I. O. kohtuasjad 10. juuli 2013. aasta istungil.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et direktiiv 2008/115 ei sisalda direktiivi artikli 7 lõikes 4 kasutatud mõiste „oht avalikule korrale” määratlust, ja lisab, et ka direktiivi ettevalmistavates materjalides ei leidu pidepunkte mõiste ulatuse kindlakstegemiseks. Ta märgib, et kuna kõnealusel sättes ei viidata sõnaselgelt ka liikmesriikide õigusele, tuleb mõistet vastavalt Euroopa Kohtu väljakajunenud praktikale (vt eelkõige kohtuotsused Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, punkt 11, ja Brouwer, C-355/11, EU:C:2012:353, punkt 36) tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, lähtudes selle tähendusest tavakeeles, võttes samas arvesse mõiste kasutamise konteksti ja nende sätete eesmärke, mille osaks see mõiste on.
- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb eelneva põhjal järelduse, et vastupidi Staatssecretarise arusaamale ei ole liikmesriikidel õigust anda direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 sisalduvale mõistele „oht avalikule korrale” omaenda määratlust, mis põhineb üksnes riigisisestel õigusnormidel.
- 31 Kõnealusel kohus märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46; parandused ELT 2004, L 229, lk 35 ja ELT 2005, L 197, lk 34), artikli 27 lõike 1, nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) artikli 6 lõike 1 ning nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/6, lk 224) artikli 6 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib liikmesriik avaliku korra huvides piirata liidu kodaniku ja tema pereliikmete liikumis- ja elamisvabadust, keelduda pikaajalise elaniku staatuse andmisest, lükata tagasi pereliikme taotluse riigi territooriumile sisenemise ja seal elamise kohta, tühistada pereliikme elamisloa või keelduda selle pikendamisest. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstab esile, et mõistet „avaliku korra huvides” tõlgendatakse igas neist direktiividest aga erinevalt, sest asjaolud, mida liikmesriik peab seda mõistet hinnates arvesse võtma, on erinevad.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab veel, et nende direktiivide eesmärk, kontekst ja sõnastus erinevad aga märkimisväärselt direktiivi 2008/115 eesmärgist, kontekstist ja sõnastusest. Direktiivid 2004/38, 2003/109 ja 2003/86 käsitlevad liidu kodanike ja nende pereliikmete ning pikaajalise elaniku staatusega isikute ja nende pereliikmete seaduslikku elamist liidus, samal ajal kui direktiivis 2008/115 on tegemist liidu ühe liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisega. Kolmandate riikide kodanike puhul, kelle ebaseaduslik viibimine liikmesriigi territooriumil on juba tuvastatud, vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata jätmine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul vähem riivav meede kui vastavalt direktiividele 2004/38, 2003/109 ja 2003/86 tehtav otsus liikmesriigi territooriumil seadusliku elamise õiguse andmisest keeldumise või selle piiramise või lõpetamise kohta.
- 33 Arvestades märkimisväärseid erinevusi ühelt poolt direktiivis 2008/115 ja teiselt poolt direktiivides 2004/38, 2003/109 ja 2003/86, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et viimati nimetatud kolme direktiivi avaliku korra mõistest ja selle tõlgendusest ei saa lähtuda põhikohtuasjas kõnealusel direktiivis sisalduva avaliku korra mõiste tõlgendamisel.
- 34 Eeskätt on see kohus seisukohal, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 sisalduvat mõistet „oht avalikule korrale” võib tõlgendada tunduvalt laiemalt kui direktiivides 2004/38, 2003/109 ja 2003/86 sisalduvat mõistet „avaliku korra huvides”, mille tõttu piisab tuvastamiseks, et tegemist on „ohuga avalikule korrale” direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses juba pelgalt kahtlusest, et kolmanda

riigi kodanik pani toime kõnealuse liikmesriigi õiguse alusel kuriteona karistatava teo. Arvestades kõiki selles osas tekkinud kahtlusi, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski Euroopa Kohtult, kas kõnealust sätet tuleb tõlgendada nii või on nõutav, et asjaomane isik on jõustunud kohtuotsusega süüdi mõistetud.

- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus otsib veel vastust küsimusele, kas leidub muid asjaolusid peale selle, et kolmanda riigi kodanikku kahtlustatakse selle liikmesriigi õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või on teda niisuguse teo toimepanemise eest süüdi mõistetud, mida liikmesriigi ametiasutus peab arvesse võtma, kui ta hindab, kas see isik kujutab endast ohtu avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses, ning millised need asjaolud on.
- 36 Siinkohal täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et väljasaatmise eesmärgil kinnipidamise käigus ütluste andmisel selgitas Z. Zh., et ta oli transiitreisil Kanadasse ja tal ei olnud kunagi kavatsust Madalmaade Kuningriiki jääda. I. O. väitis apellatsioonimenetluses, et küsimuse puhul, kas tegemist on ohuga avalikule korrale, jäid alusetult kaalumata tema isiklikud huvid. Kõnealune kohus on seisukohal, et võib-olla saab kohtuotsusest El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268), direktiivist 2008/115 ning direktiividest 2003/109 ja 2003/86 lähtudes teha järelduse, et liikmesriigid peavad arvestama niisuguseid asjaolusid, nagu riigisisese õiguse kohaselt kuriteona karistatava teo raskus või laad, teo toimepanemisest möödunud aeg ja asjaomase isiku kavatsus liidust lahkuda.
- 37 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul sõltuvad tema menetluses olevate kohtuasjade lahendused niisiis direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikele 4 antavast tõlgendusest.
- 38 Neil asjaoludel otsustas Raad van State menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale [direktiivi 2008/115] artikli 7 lõike 4 tähenduses juba seetõttu, et teda siseriikliku õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises kahtlustatakse, või eeldab tema käsitlemine avalikku korda ohustavana, et ta on sellise teo toimepanemise eest kohtuotsusega süüdi mõistetud, ja kas sellisel juhul peab kohtuotsus olema jõustunud?
  2. Kas hinnates küsimust, kas liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale [direktiivi 2008/115] artikli 7 lõike 4 tähenduses, tuleb peale kahtlustuse või süüdimõistva kohtuotsuse arvesse võtta ka konkreetse juhtumi muid asjaolusid, nagu siseriikliku õiguse alusel kuriteona karistatava teo raskus või laad, ajaline kulg või asjaomase isiku kavatsus?
  3. Kas juhul, kui asjaomane isik kujutab endast ohtu avalikule korrale [direktiivi 2008/115] artikli 7 lõike 4 tähenduses, tuleb konkreetse juhtumi asjaolusid, mis on olulised [teises küsimuses] viidatud hindamisel, võtta arvesse ka valiku tegemisel nimetatud lõikes ette nähtud võimaluste vahel jätta vabatahtliku lahkumise tähtaeg määramata või määrata alla seitsmepäevane tähtaeg?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 39 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi halduspraktika, mille kohaselt kujutab liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik endast ohtu avalikule korrale kõnealuse sätte tähenduses juba ainuüksi seetõttu, et teda kahtlustatakse riigisisese õiguse

alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või et ta on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud. Peale selle küsib nimetatud kohus, kas juhul, kui on vajalik tema süüdimõistmine, peab kohtuotsus olema jõustunud.

- 40 Käesoleval juhul tuleneb Madalmaade valitsuse kohtuistungil esitatud teabest, et põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal järgis Staatssecretaris oma praktikas sisuliselt lähenemist, mis on sõnastatud ringkirjas ja mille kohaselt – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 17 – käsitatakse ohuna avalikule korrale iga politseiasutuse juhi kinnitatud kahtlust, et isik on pannud toime riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo, või sellise teo toimepanemise eest süüdimõistmist.
- 41 Tähelepanu tuleb juhtida sellele, et mõistet „oht avalikule korrale” ei ole defineeritud direktiivi 2008/115 artiklis 3 ega ka teistes selle direktiivi sätetes.
- 42 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õiguses määratlemata terminite tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel lähtuda nende tavakeele tähendusest, võttes arvesse terminite kasutamise konteksti ja nende sätete eesmärke, mille osaks nad on. Kui need terminid esinevad sättes, mis kujutab endast erandit põhimõttest, tuleb neid termineid tõlgendada kitsalt. Lisaks võib liidu õigusakti preambul õigusakti sisu täpsustada (vt selle kohta kohtuotsus Wallentin-Hermann, C-549/07, EU:C:2008:771, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Esmalt tuleb märkida, et direktiivi 2008/115 II peatükis „Ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamine” on kindlaks määratud tingimused, mille olemasolul lõpeb kolmandate riikide kodanike ebaseaduslik viibimine liikmesriigi territooriumil. Direktiivi artiklis 7 ette nähtud sätted kolmanda riigi kodanike vabatahtliku lahkumise kohta järgnevad vahetult artiklis 6 sätestatud eeskirjadele tagasisaatmisotsuse kohta.
- 44 Nagu nähtub direktiivi 2008/115 põhjendusest 10, eelistatakse – kui erandid välja arvata – tagasisaatmisotsusest tuleneva kohustuse vabatahtlikku täitmist, kuivõrd kõnealuse direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud, et tagasisaatmisotsusega nähakse ette sobiv, seitsme kuni kolmekümne päeva pikkune tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks (vt kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 36).
- 45 Direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 2 kohaselt pikendavad liikmesriigid vajaduse korral vabatahtliku lahkumise tähtaega sobiva ajavahemiku võrra, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid, nagu viibimise kestus, koolis käivad lapsed ning muude perekonna- ja sotsiaalsete sidemete olemasolu.
- 46 Direktiivi artikli 7 lõikest 4 tuleneb, et liikmesriikidel on lubatud üksnes erandlikel asjaoludel, näiteks ohu olemasolul avalikule korrale, määrata alla seitsmepäevane vabatahtliku lahkumise tähtaeg või jätta see tähtaeg määramata (vt selle kohta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 37). Nii märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 43, et selles sättes ette nähtud erandile tuginemiseks peab liikmesriik näitama, miks asjassepuutuv isik kujutab endast tegelikult ohtu liikmesriigi avalikule korrale.
- 47 Kohustades liikmesriike põhimõtteliselt määrama ebaseaduslikult riigis viibivatele kolmandate riikide kodanikele tähtaja vabatahtlikuks lahkumiseks, on direktiivi 2008/115 artikli 7 eesmärk tagada asjassepuutuvate kodanike põhiõiguste järgimine direktiivi artikli 6 alusel võetud tagasisaatmisotsuse rakendamisel. ELTL artikli 79 lõike 2 kohaselt on kõnealuse direktiivi eesmärk – nagu ilmneb selle põhjendustest 2 ja 11 – kehtestada tõhus väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitika, mis põhineks ühistel nõuetel ja õiguslikel tagatistel, et asjaomaseid isikuid saaks tagasi saata inimlikult ja austades täielikult nende põhiõigusi ja väärikust (vt kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punkt 38).
- 48 Sellest järeldub, et ehkki sisuliselt jääb liikmesriikidele vabadus määrata avaliku korra nõuded kindlaks lähtuvalt oma riigisisestest vajadustest, mis võivad varieeruda nii liikmesriigiti kui sõltuvalt ajajärgust, tuleb neid nõudeid liidu kontekstis ja eelkõige siis, kui need tuuakse õigustuseks erandi tegemisel

kohustusest, mis on kehtestatud eesmärgiga tagada kolmandate riikide kodanike põhiõiguste austamine nende liidust väljasaatmisel, tõlgendada kitsalt, nii et nende ulatust ei saaks määrata iga liikmesriik ühepoolset, ilma liidu institutsioonide kontrollita (vt analoogia alusel kohtuotsus Gaydarov, C-430/10, EU:C:2011:749, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 49 Viimaks, direktiivi 2008/115 põhjenduses 6 on märgitud, et liikmesriigid peaksid tagama, et kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamine toimub õiglase ja läbipaistva korra kohaselt. Selles põhjenduses on ühtlasi märgitud, et kooskõlas liidu õiguse üldiste põhimõtetega tuleks kõnealuse direktiivi alusel tehtavad otsused võtta vastu juhtumipõhiselt ja lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, mis tähendab, et arvesse tuleks võtta muud kui üksnes ebaseadusliku riigisviibimise asjaolu (vt kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punkt 40). Euroopa Kohus on juba otsustanud, et eelkõige peab proportsionaalsuse põhimõtte järgimine olema tagatud kõigi direktiivis ette nähtud tagasisaatmismenetluse etappide käigus, kaasa arvatud tagasisaatmisotsusega seotud etapp, mille raames peab vastav liikmesriik tegema selle direktiivi artikli 7 alusel otsuse vabatahtliku lahkumise tähtaja määramise kohta (vt selle kohta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:68, punkt 41).
- 50 Seega tuleb asuda seisukohale, et liikmesriik peab mõistet „oht avaliku korrale” direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses hindama juhtumipõhiselt, selleks et teha kindlaks, kas kolmanda riigi asjaomase kodaniku käitumine kujutab avalikule korrale olemasolevat ja reaalselt ohtu. Juhul kui liikmesriik tugineb üldisele praktikale või teatavale eeldusele niisuguse ohu kindlakstegemisel, ilma et seejuures oleks nõuetekohaselt võetud arvesse asjaomase isiku käitumist ja seda, kas see käitumine kujutab ohtu avalikule korrale, rikub ta individuaalsest juhtumipõhisest hindamisest ja proportsionaalsuse põhimõttest tulenevaid nõudeid. Eelnevast järeldub, et üksnes asjaolu alusel, et kolmanda riigi kodanikku kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või et ta on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud, ei ole põhjendatud asuda seisukohale, et kõnealune kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses.
- 51 Siiski tuleb täpsustada, et liikmesriik võib isegi veel jõustumata süüdimõistva kohtuotsuse puhul tuvastada, et tegemist on ohuga avalikule korrale, kui süüdimõistmine koostoimes muude asjaomase isiku olukorraga seotud asjaoludega seda õigustavad. Asjaolu, et süüdimõistev kohtuotsus ei ole jõustunud, ei takista seega liikmesriigil tuginemist direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 ette nähtud erandile. Nii nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 65, ei toeta vastavat tingimust direktiivi sõnastus ja see läheks vastuollu ka direktiivi artikli 7 eesmärgiga kehtestada vabatahtlikule lahkumisele konkreetne tähtaeg, sest selleks ette nähtud tähtaega võidakse liikmesriikide kohtutes toimuvate menetluste kestuse tõttu korduvalt ületada.
- 52 Peale selle võib pelk kahtlus, et kolmanda riigi kodanik on pannud toime riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo, koos muude konkreetse juhtumiga seotud asjaoludega olla aluseks, et tuvastada oht avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses, sest nagu ilmneb ka käesoleva kohtuotsuse punktist 48, jääb liikmesriikidele põhimõtteliselt vabadus määrata avaliku korra nõuded kindlaks lähtuvalt oma riigisisestest vajadustest, kõnealuse direktiivi artikli 7 ega ühegi muu sätte kohaselt ei saa järeldada, et selleks on nõutav süüdimõistmine.
- 53 Seega peab käesolevas kohtuasjas tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks, kas Z. Zh. ja I. O-ga seotud asjades – nagu tundub olevat Euroopa Kohtu käsutuses oleva toimiku põhjal – tugineb Staatssecretarise hinnang, mille kohaselt kujutavad mõlemad endast ohtu Madalmaade avalikule korrale, pelgalt põhjendusele, et isik on pannud toime riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo, nagu Z. Zh. puhul, või pelgalt põhjendusele, et isikut kahtlustatakse niisuguse teo toimepanemises, nagu I. O. puhul.

54 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi halduspraktika, mille kohaselt kujutab liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik endast ohtu avalikule korrale kõnealuse sätte tähenduses juba ainuüksi seetõttu, et teda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või et ta on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud.

Teine küsimus

- 55 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et hinnates küsimust, kas liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik, keda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või kes on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud, kujutab endast ohtu avalikule korrale kõnealuse sätte tähenduses, võivad olla asjakohased ka muud asjaolud, nagu selle teo laad või raskus, teo toimepanemisest möödunud aeg või asjaolu, et asjaomane isik oli ametivõimude poolt kinnipidamise ajal liikmesriigi territooriumilt lahkumas.
- 56 Kõigepealt tuleb märkida, et asjaolud, mis on asjakohased hindamisel, kas esineb oht avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses, ei ole sisuliselt needsamad, mis on asjakohased siis, kui hinnatakse põgenemise ohu olemasolu sama sätte tähenduses, sest termin „põgenemisoht” erineb terminist „oht avalikule korrale” (vt termini „põgenemisoht” kohta kõnealuse sätte tähenduses eelkõige kohtuotsus Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, punktid 65–74).
- 57 Seejärel, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 50, tuleb mõistet „oht avalikule korrale” direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses hinnata juhtumipõhiselt, selleks et teha kindlaks, kas kolmanda riigi asjaomase kodaniku käitumine kujutab avalikule korrale olemasolevat ja reaalselt ohtu.
- 58 Isegi kui vastab tõele, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõige 4 ei ole kõigis keeleversioonides identselt sõnastatud, sest mõnedes keeltes on kasutatud mõistet „oht” ja teistes mõistet „risk”, tuleb neid termineid – arvestades tavakeele tähendust, terminite kasutamise konteksti ja nende sätete eesmärke, mille osaks nad on (nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 43–49) – igal juhul mõista ähvardava ohu tähenduses.
- 59 Lisaks ei ole sellisest huvist, mis käib kaasas avaliku korra kaitsmisega direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses, lähtuv konkreetne hinnang tingimata sama kui süüdimõistmise aluseks olnud hinnang (vt analoogia alusel kohtuotsus Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, punkt 27).
- 60 Neil asjaoludel tuleb võtta arvesse, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 sätestatud avaliku korra mõiste eeldab igal juhul lisaks ühiskondliku korra häiretele ehk igasugusele seaduserikkumisele ka seda, et esineb tõeline, vahetu ja piisavalt tõsine oht, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi (vt analoogia alusel kohtuotsus Gaydarov, C-430/10, EU:C:2011:749, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Sellest tuleneb, et kõnealuse mõiste hindamisel on asjakohane iga faktiline või õiguslik kriteerium, mis aitab asjaomase kolmanda riigi kodaniku olukorra puhul selgitada, kas selle isiku käitumine kujutab endast niisugust ohtu.
- 62 Järelikult juhul, kui tegemist on liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodanikuga, keda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või keda on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud, kuuluvad erinevate asjakohaste asjaolude hulka sellised asjaolud, nagu selle teo laad või raskus ning teo toimepanemisest möödunud aeg.

- 63 Lisaks nähtub käesoleval juhul Euroopa Kohtule edastatud toimikust, et Z. Zh. oli transiitreisil Kanadasse, kui Madalmaade ametivõimud ta kinni pidasid. Asjaolu, et ta oli kinnipidamise ajal lahkumas Madalmaade Kuningriigi territooriumilt, võib olla asjakohane selleks, et määratleda, kas hetkel, kui tema suhtes tehti tagasisaatmisotsus, kujutas ta endast ohtu selle liikmesriigi avalikule korrale – selle asjaolu kontrollimine on aga eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne. Viimati nimetatud kohtu ülesanne on hinnata iga asjaolu ja eelkõige seda, milline kaal on vastaval asjaolul tema lahendada oleva kohtuasja kontekstis.
- 64 I. O. puhul nähtub eelotsusetaotlusest, et Staatssecretarise käsutuses ei olnud ühtegi tõendit I. O-le etteheidetava vägivalla kohta. Viidatud asjaolu on oluline selleks, et hinnata, kas isik kujutab endast ohtu avalikule korrale direktiivi 2008/115 artikli 7 lõike 4 tähenduses, sest see puudutab küsimust, kas I. O-le etteheidetava teo osas esitatud kahtlus on usaldusväärne, ja järelikult aitab selgust tuua sellesse, kas I. O. käitumine kujutas endast ohtu Madalmaade avalikule korrale tema suhtes tagasisaatmisotsuse tegemise ajal.
- 65 Eeltoodud kaalutluste alusel tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et hinnates küsimust, kas liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik, keda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või kes on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud, kujutab endast ohtu avalikule korrale kõnealuse sätte tähenduses, võivad olla asjakohased ka muud asjaolud, nagu selle teo laad või raskus, teo toimepanemisest möödunud aeg või asjaolu, et asjaomane isik oli ametivõimude poolt kinnipidamise ajal liikmesriigi territooriumilt lahkumas. Hinnangut andes on vajaduse korral asjakohane iga kriteerium, mis puudutab kolmanda riigi kodanikule etteheidetava kuriteo osas esitatud kahtluse usaldusväarsust.

Kolmas küsimus

- 66 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus saada sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et kasutades kõnealuses sättes antud võimalust jätta juhul, kui kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale, vabatahtliku lahkumise tähtaeg määramata, on vaja uuesti hinnata kriteeriume, mida hinnati juba selle ohu olemasolu tuvastamisel.
- 67 Käesolevas kohtuasjas selgitas Madalmaade valitsus, et halduspraktikas tähendab see, kui on tuvastatud oht avalikule korrale, liikmesriigi ametivõimudele reeglina alust jätta kolmanda riigi kodanikule vabatahtliku lahkumise aeg määramata, samas võivad ametivõimud sellest üldreeglit kõrvale kalduda, kui kohtuasja eriliste asjaolude tõttu on õigustatud 28-päevase tähtaja määramine.
- 68 Esmalt tuleb märkida, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 on sätestatud, et liikmesriigid võivad „jätta vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata või määrata alla seitsmepäevase tähtaja”, ilma et oleks täpsustatud, mil viisil tuleb see valik teha.
- 69 Euroopa Kohus on juba sedastanud, et õigusest olla enne tagasisaatmisotsuse vastuvõtmist ära kuulatud tuleneb pädevate liikmesriigi ametiasutuste kohustus lasta huvitatud isikul esitada oma seisukoht tema tagasipöördumise tingimuste kohta, st lahkumise tähtaja ja tagasipöördumise vabatahtliku või kohustusliku laadi kohta (vt kohtuotsus Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punkt 51). Nagu tuleneb ka direktiivi 2008/115 põhjendustest 2, 6, 11 ja 24 ning artiklist 5, tuleb direktiivi alusel tehtavad otsused vastavalt liidu õiguse üldistele põhimõtetele, kaasa arvatud proportsionaalsuse põhimõte, võtta vastu juhtumipõhiselt ja arvestades piisavalt asjaomase isiku põhiõigusi.

- 70 Eeltoodust järeldub, et liikmesriik ei saa automaatselt kas normatiivselt või halduspraktika kaudu jätta vabatahtliku lahkumise tähtaega määramata juhul, kui isik kujutab endast ohtu avalikule korrale. Direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 selleks antud võimaluse õigel rakendamisel on nõutav, et igal üksikjuhtumil kontrollitakse, kas niisuguse tähtaja puudumine on kooskõlas selle isiku põhiõigustega.
- 71 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on hinnata, mil määral on Madalmaades kehtiv tagasisaatmismenetlus kooskõlas käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis kirjeldatud nõuetega.
- 72 Viimaks, nagu nähtub ühtlasi käesoleva kohtuotsuse punktist 47, et kuigi liikmesriigid on põhimõtteliselt kohustatud määrama kolmandate riikide kodanikele, kelle suhtes on tehtud direktiivi 2008/115 artikli 6 alusel tagasisaatmisotsus, tähtaja vabatahtlikuks lahkumiseks selleks, et tagada nende kodanike põhiõiguste järgimine tagasisaatmisotsuse rakendamisel, tuleneb siiski selle direktiivi artikli 7 lõike 4 sõnastusest ja artikli üldisest ülesehitusest, et lõikes 4 ette nähtud erandi eesmärk on samuti võimaldada liikmesriigil tagada oma avaliku korra järgimine.
- 73 Järelikult juhul, kui esimesele ja teisele eelotsuse küsimusele vastuse andmisel loetletud nõuete kontrollimisel selgub, et asjaomane isik kujutab endast olemasolevat ja reaalselt ohtu avalikule korrale, on direktiivi 2008/115 artikli 7 lõikes 4 ette nähtud võimalus jätta puudutatud isikule vabatahtliku lahkumise tähtaeg määramata. Kõnealune võimalus on selle ohu tagajärg ja seega võib asjaomane liikmesriik antud võimalust liidu õiguse üldpõhimõtteid ja puudutatud isiku põhiõigusi austades kasutada, ilma et oleks vaja uuesti hinnata kriteeriume, mida peeti asjakohaseks selle ohu olemasolu tuvastamisel.
- 74 Hoolimata sellest on liikmesriigil lubatud võtta arvesse neid kriteeriume, mis võivad olla asjakohased eelkõige siis, kui liikmesriik hindab seda, kas määrata alla seitsmepäevane tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks.
- 75 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et kasutades kõnealuses sättes antud võimalust jätta juhul, kui kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale, vabatahtliku lahkumise tähtaeg määramata, ei ole vaja uuesti hinnata kriteeriume, mida hinnati juba selle ohu olemasolu tuvastamisel. Liikmesriigi seda valdkonda reguleerivate õigusaktide või halduspraktika kaudu tuleb samas tagada, et igal üksikjuhtumil kontrollitakse, kas vabatahtlikuks lahkumiseks tähtaja puudumine on kooskõlas kolmanda riigi kodaniku põhiõigustega.

Kohtukulud

- 76 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi halduspraktika, mille kohaselt kujutab liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik endast ohtu avalikule korrale kõnealuse sätte tähenduses juba ainuüksi seetõttu, et teda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või et ta on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud.**

2. Direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et hinnates küsimust, kas liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik, keda kahtlustatakse riigisisese õiguse alusel kuriteona karistatava teo toimepanemises või kes on sellise teo toimepanemise eest süüdi mõistetud, kujutab endast ohtu avalikule korrale kõnealuse sätte tähenduses, võivad olla asjakohased ka muud asjaolud, nagu selle teo laad või raskus, teo toimepanemisest möödunud aeg või asjaolu, et asjaomane isik oli ametivõimude poolt kinnipidamise ajal liikmesriigi territooriumilt lahkumas. Hinnangut andes on vajaduse korral asjakohane iga kriteerium, mis puudutab kolmanda riigi kodanikule etteheidetava kuriteo osas esitatud kahtluse usaldusväärsust.
3. Direktiivi 2008/115 artikli 7 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et kasutades kõnealuses sättes antud võimalust jätta juhul, kui kolmanda riigi kodanik kujutab endast ohtu avalikule korrale, vabatahtliku lahkumise tähtaeg määramata, ei ole vaja uuesti hinnata kriteeriume, mida hinnati juba selle ohu olemasolu tuvastamisel. Liikmesriigi seda valdkonda reguleerivate õigusaktide või halduspraktika kaudu tuleb samas tagada, et igal üksikjuhtumil kontrollitakse, kas vabatahtlikuks lahkumiseks tähtaja puudumine on kooskõlas kolmanda riigi kodaniku põhiõigustega.

Allkirjad